شينجياڭنىڭ جوعارى ساپالى دامۋىنا نازار

بايىرعى قۇمدى ٴشول وڭتۇستىك شينجياڭنىڭ "كوكونىس باعىنا" اينالدى

جوعارى ساپالى دامۋ جونىندەگى تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋ ساپارى، وڭتۇستىك شينجياڭ اۋماعى ⑤

□ انار بولت \ شينجياڭ گازەتىنىڭ ٴتىلشىسى كاڭ حاۋيان

ۋزىنان ـ ۋزاققا كەڭ كوسىلىپ جاتقان 10 مىڭ مۋلىق قۇمدى شولدە بۇگىنگى تاڭدا 1000 جىلجاي سالىندى. كەڭىستىكتەن تومەنگە كوز سالعاندا، سارى دالادا قاز ـ قاتار تىزىلگەن سۇرعىلت ٴتۇستى كولبەۋ جاتقان پارنيكتەر كوز تارتار ايىندى كورىنىس قالىپتاستىرعان.

جىلجايعا كىرسەڭىز، تىرشىلىك تىنىسىنا تولى كورىنىستى كورەسىز، جۇمىسشى ـ قىزمەتكەرلەر جايقالا وسكەن جاسىل جاپىراقتار اراسىندا تىنىم تاپپاي جۇمىس ىستەپ، پىسقان قىزاناق، قىزىل بۇرىش، قيار سياقتى ماۋسىمدىق كوكونىستەردى تەرۋدە. جىلجايدىڭ سىرتىندا سول ماڭداعى اۋدان، قالالارداعى تولايىم بازارلارىنان كەلگەن اۋتوكولىكتەر جاس كۇيىندەگى جەمىس ـ جيدەكتەر مەن كوكونىستەردى تولتىرا تيەگەن سوڭ، ارت ـ ارتىنان جولعا شىعۋدا.

بايىرعى قۇمدى شولدە جالىندى تىرشىلىك تىنىسى قاۋلاۋدا.

6 ـ ايدىڭ 1 ـ كۇنى "شينجياڭنىڭ جوعارى ساپالى دامۋى جونىندەگى تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋ ساپارى" اتىنداعى جاپپىلىق مەديالاردىڭ كولەمدى نەگىزگى تاقىرىپتىق تىلشىلىك جاساۋ ۇيىرمەسىندەگىلەر حوتان اۋدانىنىڭ شىڭشىحۋاچياڭ قۇرىلعىلى اۋىل شارۋاشىلىعى بازاسىنا باردى. تىلشىلەر جۇمىس باسىندا جەرگىلىكتى ورىننىڭ عىلىم ـ تەحنيكادا جاڭالىق اشۋعا سۇيەنىپ قۇمدى شولدە "كوكونىس باعىن" سالعاندىعىن، ەگىن شارۋاشىلىعى ەگىمشىلىگى، عىلىم جالپىلاستىرۋ كورمەسى، ساياحاتتىق تەرۋ، سۋىق تىزبەك اينالىمى ٴبىر تۇلعالانعان وسى زامانعى اۋىل شارۋاشىلىعى جۇيەسىن ورناتقاندىعىن كوردى.

"ٴبىز توپىراقسىز جەتىلدىرۋ تەحنيكاسىن قولدانىپ، كوكونىستەن ٴبىر جىلدا 3 رەت ٴونىم الدىق". شينجياڭ شىڭشىحۋاچياڭ اۋىل شارۋاشىلىعى عىلىم ـ تەحنيكا شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ وندىرىسكە جاۋاپتى ورىنباسار باس ديرەكتورى سۇڭ زۇڭكى تۇسىندىرە ٴجۇرىپ، جەر بەتىندەگى سۇلياۋ جارعاقتى اشتى: جىلجايداعى سۇلياۋ جارعاقتىڭ استىڭعى جاعى ٴباز ـ باياعىسىنداي سارى قۇمايت جەر، 10 نەشە سانتيمەتر ارالىق تاستاپ قازىلعان "گۇل تۇبەگى" ۇزىنشاق تاعان عانا، جابىلعان سۇلياۋ جارعاق سورتاڭنىڭ شىرىنتۇۋىنەن ايىرعانان كەيىن، جوعارى جاعىنا قۇمدى توپىراقتان، قوقىستان، كەرپىشتەن، شاعىل تاستان بەلگىلى سالىستىرما بويىنشا قۇرالعان بەي ورگانيكالىق نەگىز توسەلىپ، اۋا جاقسى وتەتىن جاعدايدا كوكونىس ەگىپ، سۋ مەن تىڭايتقىشتى ۋاق ـ ۋاق تامشىلاتىپ بەرگەندە كوكونىستىڭ ٴوسۋ بارىسىن جاساندى جولمەن مەڭگەرىپ، قۇرىلعىلى اۋىل شارۋاشىلىعىنىڭ ٴونىم مولشەرى مەن كىرىسىن جوعارىلاتۋعا بولادى.

جەردى جىرتپايسىڭ، اتىزدى تىنىقتىرمايسىڭ، بۇگىن تامىرىن جۇلىپ الساڭ، ەرتەسى قايتادان ەگەسىڭ، مۇنداي جاساماپاز ەگىمشىلىك ۇلگىسى تاريحي ەگىن شارۋاشىلىق ەگىمشىلىك ۇعىمىن وزگەرتتى. "توپىراقسىز ەگۋ تەحنيكاسىنىڭ تاعى ٴبىر پايدالى جەرى ــ كوشىرۋگە بولادى". سۇڭ زۇڭكىنىڭ تانىستىرۋىنشا، مەيلى قۇمدى ٴشول، قۇبا ٴتۇز، سورتاڭ جەر سياقتى قۇنارسىز جەر بولسادا، مۇنداي تەحنيكانى قولدانىپ قۇرىلعىلى اۋىل شارۋاشىلىعىن قۇرۋعا بولادى ەكەن. سەرىكتەستىگىمىزدىڭ حوتان اۋدانىنىڭ ەكونوميكالىق جاڭا رايونىنان وسى 1000 قۇمدى ٴشول جىلجايىن سالۋدى تاڭداۋى، باستىسى، بۇل ارانىڭ تۇتاس جىلدىق كۇن ٴتۇسۋ ۋاقىتى ۇزاق، ەگىلگەن جەمىس ـ جيدەكتەر مەن كوكونىستەر اناعۇرلىم ٴدامدى، ٴونىم مولشەرى اناعۇرلىم جوعارى، سونىمەن بىرگە كەڭ كوسىلگەن قۇمدى ٴشول اۋماقتى تۇتاسىمەن داميتۋعا قولايلى بولعاندىعىنان.

بازا جىلىنا 70 مىڭ تونىنا قىزاناق، قىزىل بۇرىش، قيار سياقتى كوكونىستەردى وندىرەدى، ماڭىندا حوتان قالاسى، حوتان اۋدانى، قاراقاش اۋدانى سياقتى توڭىرەگىندەگى اۋداندى، قالانى قامدايدى، قازىر ٴبىرى تولايىم بازارلارىنىڭ 60%ىن قامداپ، تاسىمال وزىندىك قۇنىنىڭ تومەن بولۋى ٴوڭىردىڭ كوكونىس ساتۋ باعاسىن ارزانداتتى. بازا ۇشقات، الاقات، شيە سياقتىلاردى كەڭەيتىپ ەكتى، 3000 شارشى مەتر كەلەتىن شيە اعاشى ۇلگى كورسەتۋ جىلجايىنان بيىل تۇڭعىش رەت جەمىس الىندى، كەلەر جىلى مول ٴونىم مەزگىلىنە جەتكەننەن كەيىن، مۋ باسىندىق ورتاشا كىرىسى 10 مىڭ يۋاننان اسادى دەپ مەجەلەنۋدە.

1000 جىلجايدىڭ مول ٴتۇسىمدى تابىسى سەرىكتەستىكتەگى مىڭنان استام قىزمەتكەردى يگىلىككە كەنەلتتى، ولاردىڭ باسىم كوبى كەزىندە سول ماڭداعى شارۋا وتباسىلارى ەدى، قازىرگى تاڭدا وسى ارادا جىلجايدى كوتەرمەگە الىپ باسقارۋدا، ولار جۇمىس ىستەپ كىرىس كىرگىزۋدەن سىرت، كوتەرمەگە الۋ پايدا تابىسىن بولىسەدى.

"تاياۋدا 50 ــ 60 مىڭ يۋان جۇمساپ، ٴۇيىمدى اشەكەيلەدىم، الداعى كۇندەرىم ۇمىتكە تولى"، ـ دەدى ايشامحان ٴماتنۇر كۇلىمسىرەپ. ول بازادان 25 جىلجايدى كوتەرمەگە الىپ، سەرىكتەستىك قىزمەتكەرىنە اينالدى، تەحنيكا يگەرۋى تەز، ۇيىمداستىرۋ قابىلەتى كۇشتى بولعاندىقتان، ول قازىر باسقارۋشى قىزمەت ورنىنا كوتەرىلدى، اي سايىن 6000 يۋان ەڭبەكاقى الادى، وعان جىلجايدىڭ تابىس پايداسى قوسىلعاندا وتباسى تۇرمىسى شالقي ٴتۇستى.

قۇرىلعىلى اۋىل شارۋاشىلىعى توڭىرەكتەگى قىستاق تۇرعىندارىنىڭ تۇرمىسىنا وزگەرىس الا كەلدى، سونداي ـ اق "عاجايىپ تەحنيكا" جانە قۇمدى ٴشول باۋ ـ باقشا كورىنىسىمەن اناعۇرلىم كوپ ادامدى باۋرادى. ايىنەكپەن كومكەرىلگەن كوكونىس كورمە زالىندا قورەكتىك سۇيىقتىق جىبەرىپ ەگۋ، قول تەلەفونىمەن قاشىقتان مەڭگەرىپ سۋارۋ، تىڭايتقىش بەرۋ، كۇن قاعاردى ٴبىر كنوپكامەن اشىپ ـ جابۋ سياقتى عىلىم ـ تەحنيكاعا تولى كورسەتىلىم ەكسكۋرسيالاي كەلگەن جاستار مەن ورەندەرگە عىلىم ـ تەحنيكانىڭ كۇشىن سەزىندىردى. جاپ ـ جاسىل ٴۇزۋ باعى دا وسىزامانعى ۇيلەنۋ تويىنىڭ، ۇيىمدىق باس قوسۋلاردىڭ اتى باياعىتىن جاڭادان گۇلدەنگەن ساياحات جەرىنە اينالدى.

"ٴبىز بازانى كوكونىس ەگىمشىلىگى، عىلىم جالپىلاستىرۋ كورمەسى، اۋىل شارۋاشىلىق سەيىل ـ سەرۋەنى سياقتى يقۋاتتار ٴبىر تۇلعالاندىرىلعان، كاسىپ سالاسى تۇعىسا دامىعان بازا ەتىپ قۇرىپ شىعۋعا قۇلشىنامىز". شينجياڭ شىڭشىحۋاچياڭ اۋىل شارۋاشىلىق عىلىم ـ تەحنيكا شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ القا باستىعى سۇڭ يىنچياڭ بىلاي دەدى: حوتاندا قۇمدى ٴشول قۇرىلعىلى كاسىپ سالاسىنىڭ دامۋ ٴورىسى كەڭ، ۇكىمەت قولداپ "دەمەدى"، بازا قۇرىلىسىنا قوسىلعان ٴبىر ميليارد 100 ميلليون يۋان قارجىنىڭ تەك جارتىسىنان استامىن ۇكىمەت شىعاردى.

تاياۋدا اشىلعان 2023 ـ جىلعى حالىقتىق كاسىپورىنداردىڭ وڭتۇستىك شينجياڭنىڭ دامۋىن ىلگەرىلەتۋ جينالىسى كاسىپورىنداردىڭ سەنىمىن اناعۇرلىم نىعايتتى. بيىل وسى سەرىكتەستىك تاعى 250 ميلليون يۋان قارجى قوسىپ، جاڭاشا جوعارى ٴونىمدى، ەنەرگيا ۇنەمدەيتىن 400 قۇمدى ٴشول جىلجايىن سالىپ، وڭتۇستىك شينجياڭنىڭ "كوجە ـ قاتىق" قۇرىلىسىن ونان ارى زورايتىپ، كۇشەيتىپ، شينجياڭ ەرەكشەلىگىنە يە اۋىل شارۋاشىلىعىندا قۋاتتى رايون قۇرۋعا كۇش قوسۋدى جوسپارلاپ وتىر.

(باسى 1 ـ بەتتە)

"ٴبىر بەلدەۋ، ٴبىر جولدى" بىرگە قۇرۋمەن تەرەڭ توعىسىپ، قاتىستى ەلدەردەگى جەرگىلىكتى ورىندارمەن بولعان سەلبەستىكتە اناعۇرلىم كوپ ناقتى جەتىستىككە قول جەتكىزۋدى ىلگەرىلەتىپ، ەكونوميكانىڭ، قوعامنىڭ جوعارى ساپالى دامۋىن جەدەلدەتىپ، جاڭا دامۋ ارناسىنا اناعۇرلىم ويداعىداي قىزمەت وتەيدى جانە توعىسادى.

جاڭ ميڭ منالاردى ٴبىلدىردى: شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمىنا مۇشە ەلدەر جانە قاتىستى ەلدەر جۇڭگومەن قارىم ـ قاتىناستى دامىتۋعا، جۇڭگومەن ەكونوميكا ـ ساۋدا سياقتى سالالارداعى سەلبەستىكتى تەرەڭدەتۋگە ايرىقشا ٴمان بەرەدى. شينجياڭ ــ جۇڭگونىڭ باتىسقا ەسىك اشۋداعى الدىڭعى شەبى، جىبەك جولى ەكونوميكالىق بەلدەۋى وزەكتى رايونى رەتىندە، وڭىرلىك ورىن باسىمدىعى ەرەكشە كورنەكتى، ەسىك اشۋ، دامۋ بولاشاعى جارقىن. قازىر شينجياڭنىڭ رەفورما، دامۋ، ورنىقتىلىق ىستەرى جەدەل ىلگەرىلەۋدە، اسىرەسە، سىرتقا ەسىك اشۋ جاعدايى كوڭىلدەگىدەي بولىپ، بولاشاعىنان زور ٴۇمىت كۇتۋگە بولادى. شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمىنىڭ حاتشىلار باسقارماسى رولىن بەلسەنە ساۋلەلەندىرىپ، شينجياڭنىڭ شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمى جۇلگەسىندە "ٴبىر بەلدەۋ، ٴبىر جولدى" جوعارى ساپامەن بىرگە قۇرۋدى ارقاۋ ەتىپ، باسىمدىقتارىنىڭ كومەسكى كۇشىن ونان ارى اشىپ، قاتىستى ەلدەرمەن سىرتقى ساۋدا، اۋىل شارۋاشىلىعى، ساياحات سياقتى سالالارداعى سەلبەستىك دەڭگەيىن ۇزدىكسىز جوعارىلاتىپ، جوعارى دەڭگەيدە سىرتقا ەسىك اشۋدا تىڭ ناتيجەلەرگە قول جەتكىزۋدى ىلگەرىلەتىپ، سەلبەسە دامۋدى، ٴوزارا پايدا جەتكىزىپ، تەڭ يگىلىككە كەنەلۋدى ۇزدىكسىز جۇزەگە اسىرۋىنا دەم بەرەدى.

چىن ۋيجۇن، سۇن حۇڭمەي، شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمى حاتشىلار باسقارماسىنداعى قاتىستى قىزمەتكەرلەر قاتارلىلار كەزدەسۋگە قاتىناستى.

(باسى 1 ـ بەتتە)

ماقالادا بىلاي دەلىنەدى: بىلىكتى دارىندىلاردى كوپ جيناۋ ۇلى ٴىستى تابىسقا جەتكىزەدى؛ دارىندىلار كوركەيسە، مەملەكەت گۇلدەنەدى.

"دارىندىلار ماسەلەسى جىڭديڭدى گۇلدەندىرۋدەگى كەزەك كۇتتىرمەيتىن جۇمىس ٴارى ستراتەگيالىق ماڭگە يە 100 جىلدىق ۇلى جوسپار".

"دارىندىلاردى ەڭگىزۋدە جاڭا وي جەلى، كەڭ كوز ايا، ٴىرى شارا بولۋ كەرەك، مۇندا حالىقارالىق تۇرعىدان بۇكىل ەل كولەمىنەن، دۇنيە ٴجۇزى كولەمىنەن دارىندى باۋراۋ قاجەت"؛

"دارىندىلاردىڭ ستراتەگيالىق ورنالاسىمىن كەمەلدەندىرىپ، ٴار جاقتاعى دارىندىلاردى بىرگە يگەرۋگە تابانداي بولىپ، كولەمى زور، قۇرىلىمى ۇيلەسىمدى، ساپاسى تاماشا دارىندىلار قوسىنىن قۇرۋ كەرەك"؛

...

مەيلى نەگىزگى ساتىدا، جەرگىلىكتى ورىندا، الدە ورتالىقتا بولسىن، شي جينپيڭ جولداستىڭ دارىندىلار قىزمەتىنە باسا نازار اۋدارۋى، تولعانۋى مەن اماليات باستان ـ اياق جالعاسىپ كەلەدى.

1983 ـ جىلى 3 ـ ايدىڭ 29 ـ كۇنى حەبەي گازەتىنىڭ ٴبىرىنشى بەتىنىڭ ٴبىرىنشى ورنىنا «جاڭا مەزگىلدەگى ادام ىستەتۋ كوزقاراسىن ورناتىپ، بىلىمدىلەردى شاقىرىپ، ەگەيلەردى قابىلداپ، ىسكەرلەردى توپتادى ــ جىڭديڭ اۋدانى جالىندى ازاماتتارعا قاقپاسىن ايقارا اشتى» دەگەن اقپاراتتىق حابار بەرىلدى.

1982 ـ جىلى 3 ـ ايدان 1985 ـ جىلى 5 ـ ايعا دەيىن شي جينپيڭ جولداس ىلگەرىندى ـ كەيىندى حەبەي ولكەسى جىڭديڭ اۋداندىق پارتكومنىڭ ورىنباسار شۋجيى، شۋجيى مىندەتىن وتەدى. حاباردا باياندالعانى ونىڭ جىڭديڭدە قىزمەت ىستەگەن كەزىندە بىلىمدىلەر مەن دارىندىلاردى كەڭىنەن قابىلدايتىن "دارىندىلار 9 تارماعىن" العا قويىپ، جەرگىلىكتى ورىننىڭ دامۋىنا جاعداي اشىپ، جول سالعاندىعى.

ماقالادا منالار اتاپ كورسەتىلدى: 40 جىلدان كەيىنگى بۇگىنگى كۇنى "دارىندىلار 9 تارماعى" ٴالى دە كەلەلى رەال مانگە يە.

ٴبىز سول ٴبىر تاريحقا نازار سالىپ، شي جينپيڭ جولداستىڭ جىڭديڭدە قىزمەت ىستەگەن كەزىندە دارىندىلار قىزمەتى جونىندەگى اماليات ٴىزىن قاراستىرىپ، شي جينپيڭ جولداستىڭ حەبەيدە قالدىرعان اسا قۇندى رۋحاني بايلىعىن سەزىنىپ، جاڭا داۋىردەگى دارىندىلار قىزمەتىن ويداعىداي ىستەۋدەگى ارەكەت سانالىلىعىن كۇشەيتۋىمىز كەرەك.

ماقالا ٴتورت بولىمگە ٴبولىندى: "دارىندىلار 9 تارماعى" بۇكىل ەلدى ٴدۇر سىلكىندىردى؛ دارىندىلارعا ٴزارۋ بولىپ قۇشاعىن كەڭ جايدى؛ "جۇلدىز" بايىرعى قالانى نۇرلاندىرىپ، ادامدى تەرەڭ ويعا باتىردى؛ دارىندىلار ارقىلى حەبەيدى گۇلدەندىرىپ، جاڭا ساپارعا اتتاندى.

ماقالادا بىلاي دەلىنەدى: حەبەيدىڭ بايتاق دالاسىندا شار تاراپتان جاڭالىق اشۋدىڭ اسقاق سەزىمى تولقىپ، جاساماپازدىقتىڭ جالىندى كۇشى تاسقىنداپ، شارۋاشىلىق قۇرۋشىلاردىڭ تۇلعاسى جالىنداپ، ەكونوميكادا قۋاتتى ولكەنى، كورىكتى حەبەيدى جەدەل قۇرۋدىڭ ايبىندى كارتيناسى كەسكىندەلدى.

جاڭا ٴداۋىردىڭ جاڭا جورىعى، ٴسوزسىز، قۇلاشىن كەڭ جايعان ٴداۋىر، ٴسوزسىز، ارمانعا قۇلشىنا قانات قاققان جورىق بولماق.

دارىندىلاردىڭ كۇشىن توپتاپ، ٴتيپتى دە كوپ تۇلپارلاردى الامان بايگەگە قوسساق، ٴسوزسىز، جوعارى ساپالى دامۋدى ىلگەرىلەتىپ، جۇڭگو ۇلگىسىندەگى وسىزامانداندىرۋ قۇرىلىسىن ىلگەرىلەتۋگە باياندى قوزعاۋشى كۇش ازىرلەي الامىز.

شينجياڭ ٴۇشتۇرپان توشقان وزەنى مەملەكەتتىك سازدىق باقشاسى:

عىلمي تۇردە اۋماققا ٴبولىپ باسقاردى، سازدىقتا تىرشىلىك تىنىسى قاۋلادى

تيانشان قورشاعان ورتانى قورعاۋ ساپارى

□ انار بولت \ شينجياڭ گازەتىنىڭ ٴتىلشىسى تۇيا

"سازدىق دەگەنىمىز نە"؟ "شىرعاناقتىڭ قانداي ەرەكشەلىكتەرى بار"؟... 6 ـ ايدىڭ 7 ـ كۇنى اۋدان ورتالىعىنان 27 كيلومەتر قاشىقتىقتاعى شينجياڭ ٴۇشتۇرپان توشقان وزەنى مەملەكەتتىك سازدىق باقشاسىنا قاراستى شىرعاناق ورمانى سازدىق كورىنىس وڭىرىندە ساياحاتشىلار اعاش اسپالى جولدى بويلاي ٴجۇرىپ، جولدىڭ ەكى جاعالاۋىنا ورنالاستىرىلعان عىلىم جالپىلاستىرۋ وڭتە ـ تاربيە تاقتاسى ارقىلى سازدىقتا جانە جابايى حايۋاناتتارعا، وسىمدىكتەرگە قاتىستى بىلىمدەردەن حاباردار بولدى.

سوڭعى جىلداري جەرگىلىكتى ورىن فۋنكتسيالىق اۋماققا ٴبولۋ سياقتى عىلمي باسقارۋ شارالارىن قولدانىپ، سازدىق باقشاسىنداعى حايۋاناتتاردى، وسىمدىكتەردى جانە سۋ ايدىنىن قورعاۋمەن بىرگە، ادامداردىڭ ەكولوگيالىق ورتانى قورعاۋ تانىمىن كۇشەيتۋىنە مۇمكىندىك جاسادى.

6 ـ ايدىڭ 7 ـ كۇنى 2023 ـ جىلعى تيانشان قورشاعان ورتانى قورعاۋ ساپارى زاڭىنىڭ اتقارىلۋىن تەكسەرۋ گرۋپپاسىنىڭ وڭتۇستىك شينجياڭ گرۋپپاسى ٴۇشتۇرپان اۋدانىندا سازدىقتى قورعاۋ قىزمەتى جونىندە زاڭنىڭ اتقارىلۋىن تەكسەردى.

ٴۇشتۇرپان اۋدانىندا سۋ بايلىعى مول، تيانشان تاۋىنىڭ باۋرايىنان باستالعان توشقان وزەنى ٴۇشتۇرپان اۋدانىنىڭ شەكاراسى ىشىندە 120 نەشە كيلومەتردەي جەرگە دەيىن يرەلەڭدەي اعىپ، باتىستان شىعىسقا قاراي جامانسۋ قىرعىز ۇلتتىق اۋىلى، وتباسى اۋىلى سياقتى 7 اۋىلدى (قالاشىق) باسىپ وتەدى. وزەننىڭ ەكى جاعاسىندا بىتىك ٴوسىپ تۇتاسقان جابايى شىرعاناق ورمانى جانە ٴتۇرلى وسىمدىكتەر وسەدى، وندا سۇر تىرنا، تاۋ تازقاراسى سياقتى 100 نەشە ٴتۇرلى جابايى حايۋانات مەكەندەيدى. وزەننىڭ ەكى جاعاسىنداعى كەمەلدى ەكولوگيالىق جۇيەنى قورعاۋ ٴۇشىن، 2018 ـ جىلدىڭ سوڭىندا جەر اۋماعى 450 مىڭ مۋ كەلەتىن سازدىققا رەسمي مەملەكەتتىك سازدىق باقشاسى اتاعى بەرىلدى.

سازدىقتى باسقارۋدى، قورعاۋدى ىلگەرىلەتۋ ٴۇشىن جەرگىلىكتى ورىن قورعاۋ اۋماعىن باسقارۋدى كۇشەيتۋ، جابايى حايۋاناتتاردى قۇتقارۋدى، ەمدەۋدى ۇدايىلاندىرىپ ورىستەتۋ سياقتى شارالاردى قولدانىپ، سازدىقتى قورعاۋ قىزمەتىنىڭ ۇزدىكسىز تەرەڭدەۋىن ىلگەرىلەتتى. سونىمەن بىرگە سازدىق باقشاسىن وزەكتى قورعاۋ، جەتىلدىرۋ اۋماعى، قالپىنا كەلتىرىپ، قايتا قۇرۋ اۋماعى، ۇيلەسىمدى پايدالانۋ اۋماعى سياقتى 5 فۋنكتسيالىق اۋماققا ٴبولدى، مۇنىڭ ىشىندە وزەكتى قورعاۋ، جەتىلدىرۋ اۋماعى مەن قالپىنا كەلتىرۋ، قايتا قۇرۋ اۋماعى سازدىق باقشاسىنىڭ جالپى جەر اۋدانىنىڭ 92.4%ىن يەلەدى.

"وزەكتى قورعاۋ، جەتىلدىرۋ اۋماعى سازدىقتاعى وزەكتى ٴوڭىر رەتىندە، سازدىق ەكولوگيالىق جۇيەسىن قورعاۋعا جانە باسقارۋعا قاتىسسىز ٴارقانداي قيمىل جۇرگىزۋگە رۇقسات ەتىلمەيدى، قالپىنا كەلتىرۋ، قايتا قۇرۋ اۋماعى وزەن ەكولوگيالىق جۇيەسىن قورعاۋداعى ماڭىزدى قالتقى"، ـ دەدى ٴۇشتۇرپان توشقان وزەنى مەملەكەتتىك سازدىعى جاراتىلىستىق قورعاۋ اۋماعىن قورعاۋ ورتالىعىنىڭ مەڭگەرۋشىسى ساۋ چۋاڭپيڭ.

سازدىقتىڭ ٴونىمدى باسقارىلۋى، قورعالۋى ٴۇشىن، ٴۇشتۇرپان اۋدانى سازدىقتى قورعاۋ ورتالىعىن قۇرىپ، شتات بەرىپ، سازدىقتى باسقارۋ ـ قورعاۋعا ارناۋلى جاۋاپتى ادام ورنالاستىردى، سونىمەن بىرگە نىسان قارجىسىنىڭ قولداۋىنا دا يە بولىپ، سازدىقتى باقىلاۋ، تەكسەرۋ جۇيەسىن اقاۋسىزداندىردى، كەمەلدەندىردى، سازدىقتى قورعايتىن كاسىپتىك 10 قىزمەتكەردى تاڭداپ قابىلدادى، سونىمەن بىرگە جەرگىلىكتى ورىنداعى سازدىقتى جانە القۇمەتتىك يگىلىك ورمانىن قورعايتىن 6 باسقارۋ، قورعاۋ پۋنكتىن، القۇمەتتىك يگىلىك ورمانىن قورعايتىن 75 ادامدى، ەكولوگيالىق ورماندى قورعايتىن 1495 ادامدى سۇيەنىش ەتە وتىرىپ، سازدىقتى باسقارۋ مەن قورعاۋدى بىرگە ورىستەتتى.

ٴار كۇنى ساعات 10نان بۇرىن، قادىريا ٴالي ٴۇشتۇرپان اۋدانى وتباسى اۋىلى سارارال قىستاعىنداعى سازدىقتى باسقارۋ، قورعاۋ پۋنكتىنە كەلەدى. سازدىقتى كاسىپتىك قورعاۋشى رەتىندە، ول ٴار كۇنى تۇستەن بۇرىن، تۇستەن كەيىن موتوتسيكلىنە ٴمىنىپ، كاسىپتەستەرىمەن بىرگە وزدەرى جاۋاپتى بولعان 5280 مۋ سازدىقتى شارلاپ قورعايدى. "ٴبىز، باستىسى، سازدىقتا، سونداي ـ اق توڭىرەكتەگى ورمان ـ توعايلاردا حاۋىپسىزدىك كومەسكى قاتەرلەرى بار ـ جوقتىعى، قىستاق تۇرعىندارىنىڭ بەلگىلەمەگە قايشىلىق جاساپ مال باققان ـ باقپاعاندىعى، ادامداردىڭ وت جاققان ـ جاقپاعاندىعى، قاقتاما قاقتاعان ـ قاقتاماعاندىعى سياقتىلاردى تەكسەرەمىز"، ـ دەدى قادىريا، ـ قىزمەتىم جاپالى بولعانىمەن، سازدىق قورشاعان ورتاسىنىڭ بارعان سايىن جاقسارعاندىعىن كورگەنىمدە ەرەكشە قۋانامىن.

سونىمەن بىرگە سازدىقتىڭ توڭىرەگىندەگى ەكولوگيانى جونگە سالۋدى ۇداعايى ىستەۋ ٴۇشىن، سوڭعى جىلداري جەرگىلىكتى ورىن وزەنگە (كولگە) قۇيىلاتىن لاس زاتتاردى ىعىستىرۋ اۋىزدارىن تەكسەرۋ، رەتتەۋ، جونگە سالۋ قىزمەتىن ۇزدىكسىز ورىستەتتى، توشقان وزەنىنىڭ 4 قيما بەتىنىڭ سۋ ساپاسى 3 تۇردەگى ولشەمگە جەتىپ، ولشەمگە جەتۋ مولشەرى 100% بولدى؛ جەر بەتىندەگى، جەر استىنداعى اۋىز سۋ ساپاسىن الدىن الا ەسكەرتىپ باقىلاۋ، تەكسەرۋ ورىستەتىلىپ، سۋ ساپاسىنىڭ ولشەمگە جەتۋ مولشەرى 100% بولىپ، بۇقارانىڭ اۋىز سۋ حاۋىپسىزدىگىنە شىنايى كەپىلدىك ەتىلدى.

قورشاعان ورتانىڭ جاقسارۋىنا ساي، بۇقارانىڭ قورشاعان ورتانى قورعاۋ تانىمى اناعۇرلىم كۇشەيدى، جابايى حايۋاناتتار، وسىمدىكتەر دە اناعۇرلىم كوبەيدى. 6 ـ ايدىڭ 8 ـ كۇنى تۇستەن كەيىن جاركوپىر اۋىلىنداعى قىستاق تۇرعىنى احمەت امەت مال باعىپ جۇرگەندە، قاناتى جارالانعان مەملەكەتتىك 2 ـ دارەجەلى قورعالاتىن جابايى حايۋانات ۇكىنى بايقاپ، ونى اۋىلدىق ساقشى بولىمشەسىنە تاپسىرىپ بەردى، ىلە ـ شالا ۇكى سازدىق باقشاسىنداعى جابايى حايۋاناتتاردى قۇتقارۋ ـ قورعاۋ پۋنكتىنە جەتكىزىلىپ ەمدەلدى.

بىلتىر ٴۇشتۇرپان اۋدانى سازدىق باقشاسىندا جيىنى بۇركىت، قارا قۇيرىق، سۋسار سياقتى مەملەكەتتىك 1 ـ، 2 ـ دارەجەلى قورعالاتىن 33 جابايى حايۋاناتتى قۇتقاردى، قورعادى. بيىل جىل باسىنان بەرى، مەملەكەتتىك 1 ـ، 2 ـ دارەجەلى 16 جابايى حايۋاناتتى قۇتقاردى، قورعادى.

تەكسەرۋگە نەگىزدەلگەندە، سازدىقتا قازىر 270 ٴتۇرلى جابايى وسىمدىك بار ەكەن، مۇنىڭ ىشىندە اشىق جەمىس اعاشى، جۇزگەن سياقتى مەملەكەتتىك 1 ـ، 2 ـ دارەجەلى ٴتۇيىندى قورعالاتىن 4 ٴتۇرلى جابايى وسىمدىك بار؛ 137 جابايى حايۋانات بار بولىپ، مۇنىڭ ىشىندە 20 ٴتۇرلى اڭ، 100 ٴتۇرلى قۇس، 8 ٴتۇرلى قوسمەكەندى باۋىرمەن جورعالاۋشى، 9 ٴتۇرلى بالىق بار.

ٴۇشتۇرپان اۋداندىق ورمان جانە جايىلىم مەكەمەسى پارتيا باسشىلىق گرۋپپاسىنىڭ شۋجيى، ورىنباسار مەكەمە باستىعى ليۋ فىلىڭ بىلاي دەدى: قازىر سازدىق باقشاسىن باسقارۋ، قورعاۋ قابىلەتىن ٴوسىرۋ ينجەنەريا قۇرىلىسى العاشقى تەكسەرۋدەن ٴوتتى، جەرگىلىكتى ورىن سازدىق باقشاسىنىڭ بويىنا سۋ رايىن، اۋا رايىن، جەر استى سۋىن باقىلايتىن، تەكسەرەتىن 10 جابدىق ورنالاستىردى، بۇل جابدىقتاردىڭ ىسكە قوسىلىپ پايدالانىلۋى توشقان وزەنى الابىنىڭ ەكولوگيالىق حاۋىپسىزدىگىن اناعۇرلىم قامتاماسىز ەتەدى.